

hydrothermal verrucosomorph (Cimipedia; Sessilia): the most primitive living sessile barnacle. Trans. San Diego Soc. nat. Hist. 21: 259-273.

NEWMAN, W.A. & A. ROSS, 1976. Revision of the balanomorph barnacles: including a catalog of the species. Memoir San Diego Soc. nat. Hist. 9: 1-108.

NEWMAN, W.A., V.A. ZULLO & T.H. WITHERS, 1969. Cimipedia. In: R.C. MOORE (red.). Treatise on Invertebrate Paleontology, R (Arthropoda) 4(1): R206-R295. Boulder (Geological Society of America)/Lawrence (University of Kansas Press).

PILSBRY, H., 1916. The Sessile Barnacles (Cimipedia) contained in the Collections of the U.S. National Museum; including a Monograph of the American Species. Bull. U.S.

natl Mus. 93: xii + 366 pp., 76 pls.

SCHLÜTER, C., 1887. Ueber die Cimripiediengattung *Chthamalus* Ranz. SitzBer niederr. Ges. Nat. Heilke Bonn 1886: 45-46.

WEISBORD, N.E., 1980. Fossil lepadomorph, brachylepadomorph, and verrucosomorph barnacles (Cimipedia) of the Americas. Bulls Am. Paleont. 78(311): 113-212, 23 pls.

WITHERS, T.H., 1928. Catalogue of Fossil Cimipedia in the Department of Geology, I. Triassic and Jurassic, xii + 154 pp., 12 pls. London (Trustees of the British Museum [Natural History]).

WITHERS, T.H., 1935. Catalogue of Fossil Cimipedia in the Department of Geology, 2. Cretaceous, xiii + 433 pp., 50 pls.

London (Trustees of the British Museum [Natural History]).

ZULLO, V.A., 1982. *Arcoscalpellum* Hoek and *Solidobalanus* Hoek (Cimipedia, Thoracica) from the Paleogene of Pacific County, Washington, with a description of a new species of *Arcoscalpellum*. Contr. Sci. nat. Hist. Mus. Los Angeles Cty 336: 1-9.

ZULLO, V.A., 1984. Cimiped assemblage zones of the Eocene Claibornian and Jacksonian Stages, southeastern Atlantic and Gulf Coastal Plains. Palaeogeogr., Palaeoclimatol., Palaeoecol. 47: 167-193.

ZULLO, V.A., 1987. Scalpelloid and brachylepadomorph barnacles (Cimipedia, Thoracica) from the Upper Cretaceous Mt. Laurel Sand, Delaware. J. Paleont. 61(2): 333-345.

BOEKBESPREKINGEN

LIMBURGSE PLANTENATLAS

BERTEN, R., 1993. Uitgave van de Belgische Provincie Limburg i.s.m. LIKONA (de (Belgisch-)Limburgse Koepel voor Natuurstudie) en LISEC vzw (Studiecentrum voor Ecologie en Bosbouw te Hasselt), 1205 verspreidingskaarten, 1205 frequentiediagrammen, 12 overige figuren, 9 tabellen. Te bestellen door f 105 + f 10,50 porti over te maken op giro 429851 van het Publicatiebureau van het Natuurhistorisch Genootschap te Melick o.v.v. Limburgse Plantenatlas.

De trend om op het schaalniveau van afzonderlijke provincies flora-atlassen uit te geven waarin de nadruk ligt op het tonen van de verspreiding van de behandelde planten op kaarten met een kilometerblokgrid is geen exclusief Nederlands verschijnsel: ook onze Vlaamse burens blijken van wanten te weten op dit terrein. Na de Atlas van de Flora van Noord-Brabant is nu een zeer complete flora-atlas van het aangrenzende Belgisch-Limburg verschenen: alle soorten, ook de adventieven, verwilderde tuinplanten enzovoorts komen aan bod.

De basis hiervoor werd geleverd door de inventarisaties van tal van vrijetijds-floristen en enkele professionals waaronder met name Robert Berten, werkzaam bij het Lisec en trekker van de (Belgisch-)Limburgse Botanische Werkgroep.

Per soort is één A4 aan ruimte besteed; het gehele uit vier losse delen bestaande werk beslaat vooral daardoor circa 1345 bladzijden. Hieruit kunt u afleiden dat er naast de beschrijvingen per soort nog ca. 240 bladzijden uitgetrokken zijn voor in- en uitleidende teksten.

De beschrijvingen per soort omvatten telkens:

- een korte (maximaal 2-regelige) typering van de groeiplaatsen van de soort conform de beschrijving in de Flora van België;
- de relatieve abundantie in de Belgische plantengeografische districten zoals vermeld in de Flora van België;
- de frequentiepercentages ofwel het percentage kilometerblokken waarin de soort gevonden werd, zowel voor geheel Belgisch-Limburg als voor de vijf in deze atlas onderscheiden bodemdistricten alsook voor de 17 bodemassociaties waarin de bodemdistricten verdeeld werden;
- de ontwikkeling van de verspreiding: de situatie vóór 1900 (gegevens van de "Prodrome de la Belgique"), de situatie in de periode 1940-1972 (gegevens H. Vannerom en de Limburgse Botanische Werkgroep) en tenslotte het aantal kilo-

meterblokken waarin de soort in de periode 1970-1992 werd waargenomen;

- een korte beschrijvende toelichting van maximaal zes regels.

De inleidende hoofdstukken omvatten:

- een beschrijving van de inventarisaties en de mate van volledigheid en betrouwbaarheid;
- een vergelijking van de flora van Limburg met die van de rest van België;
- een beschrijving van enkele voor Belgisch-Limburg typische vegetaties en van de wettelijk beschermde planten in het studiegebied;
- positieve en negatieve ontwikkelingen ten aanzien van de in het gebied voorkomende plantesoorten; hierin is een Rode Lijst voor Belgisch-Limburg opgenomen;
- een toelichting op de beschrijvingen per soort.

In het laatste deel van de atlas zijn verder nog opgenomen korte teksten over de 115 vóór 1970 wel, maar daarna niet meer in het gebied gevonden soorten en over 18 soorten die hetzij verwilderde cultuurplanten hetzij recente nieuwkomers zijn en tenslotte een uitgebreide index en een eveneens uitvoerige literatuurlijst.

De lengte van deze beschrijving van de inhoud van het werk correspondeert qua lengte met de omvang van het boek zelf en heeft u vermoedelijk duidelijk gemaakt dat er van een prestigieus werk gesproken kan worden.

Uiteraard zijn er toch wel enkele kritische kanttekeningen bij te maken. In de eerste plaats was wat meer toelichting bij de enorme hoeveelheid feitenmateriaal wel prettig geweest. Met name bij de bedreigde soorten is een uitgebreidere bespreking naar mijn smaak wel op zijn plaats. Dit wordt bij die soorten des te meer gemist omdat de frequenties per bodemassociatie, als het gaat om soorten die maar in enkele kilometerblokken voorkomen, niet veel betekenen. Ook de bespreking van enkele voor het gebied kenmerkende soortengroepen is helaas te kort om veel te kunnen bieden aangaande de oorzaken van en oplossingen voor de bedreigde status.

Ook de toelichting over de totstandkoming van de Rode Lijst voor Belgisch-Limburg is erg summier. De criteria voor selectie van een soort als bedreigde soort zijn daardoor niet erg helder. Dit is ook daarom jammer omdat nu niet te achterhalen is waarom in dit gebied een veel lager aantal soorten

als bedreigd is aangegeven als op de Rode Lijst voor Nederlands Limburg: 294 tegen 562 bij een ongeveer gelijk totaal aantal soorten.

Het is overigens wel begrijpelijk dat er gepoogd is zoveel mogelijk de toelichtende en interpreterende teksten te beperken, vermoedelijk om zoveel mogelijk in ieder geval de feiten zelf te kunnen presenteren. De streng-systematische aanpak van de presentatie daarvan is in ieder geval wel heel helder en inzichtelijk.

Het is kortom een uiterst waardevol werk voor iedereen die in iets meer detail wil weten hoe de flora er voor staat bij onze westerburen. We mogen in onze handen knippen van tevredenheid als we er hierin slagen om, bijvoorbeeld voor Zuid-Limburg, een soortgelijk en als het even kan per soort iets uitvoeriger boek - "mag het een onsje meer zijn?" - van de persen te laten rollen...

Torben Mulder

DE STALKAARS EN ANDERE VERHALEN

LEON WILLEMS. Gedrukt door Wöhrmans b.v. Zutphen, uitgegeven door Boekhoff. ISBN 90 54460075.

Het uitstekend verzorgd boekwerkje geeft bij het openslaan "een praatje bij een plaatje", d.w.z. een summier tekst van de hand van Leon Willems begeleidt door een aquarel van Miep van Dijken. Op deze wijze komen ongeveer 44 soorten planten aan de orde. Uit het voorwoord blijkt dat de teksten en natuurlijk ook de afgebeelde soorten zijn ontstaan of afkomstig zijn uit Sjoelsheim. En voorzover de lezer van dit tijdschrift dat nog niet wist: de heemtuin "Sjoelsheim" bij kasteel Schaloen in Oud-Valkenburg is de best verzorgde, meest originele en educatief verantwoorde heemtuin van Nederland. Zowel uit de keuze van de soorten die in het boek ter sprake komen, alsook uit de teksten blijkt duidelijk de geest van de ontwerper van deze heemtuin, dhr. Lemmerlijn uit Valkenburg; opvallend veel (Zuid) Limburgse soorten en (Zuid) Limburgse toepassingen daarvan komen aan de orde. Alleen al vanwege deze sterke binding met Limburg kan deze uitgave worden aanbevolen, ook al is de prijs van f 32,50 wel wat hoog uitgevallen.

Henk Hillegers